

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ**

**Державний методичний центр навчальних закладів  
культури і мистецтв України**

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ  
РОБОТИ СТУДЕНТІВ  
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
“ХОРОЗНАВСТВО ТА МЕТОДИКА  
РОБОТИ З ХОРОМ”**

**Методичні рекомендації  
для студентів вищих навчальних закладів  
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації**

**Спеціальність  
“Народна художня творчість”**

**Спеціалізація  
“Народне пісенне мистецтво”**

Київ 2007

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів  
культури і мистецтв України

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ  
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
“ХОРОЗНАВСТВО ТА МЕТОДИКА РОБОТИ З ХОРОМ”**

Методичні рекомендації  
для студентів вищих навчальних закладів  
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність  
“Народна художня творчість”

Спеціалізація  
“Народне пісенне мистецтво”

Київ 2007

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ  
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
“ХОРОЗНАВСТВО ТА МЕТОДИКА РОБОТИ З ХОРОМ”**

Методичні рекомендації

для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв  
I–II рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 12 с.

Укладач **З. В. Таранник** – викладач ОКЗ “Харківське училище культури”  
Рецензенти: **І. І. Гулеско** – професор Харківської державної академії культури, кандидат мистецтвознавства  
**М. С. Кренців** – викладач Київського обласного училища культури і мистецтв  
Редактор **О. В. Мельник**  
Відповідальний за випуск **Т. Ф. Стронько**

*Навчальне видання*

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк ризографічний  
Ум. друк. арк. 0,7. Наклад 100 прим.

ПП “НОВА КНИГА”

21029, м. Вінниця, вул. Квятека, 20;

Тел./факс: (0432) 52-34-82, 52-34-81

E-mail: [zbut@novaknyha.com.ua](mailto:zbut@novaknyha.com.ua)

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2007

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У контексті сучасних вимог до вищої освіти, покликаної підготувати висококваліфікованого фахівця культурно-дозвіллевої діяльності, зокрема керівника народного хорового колективу, особливого значення набуває самостійна робота студента.

Самостійна робота проходить за межами навчальної аудиторії (навчальній, музично-театральній, універсальній бібліотеках, кабінеті спеціальних дисциплін). Темами самостійних робіт обрано теми, передбачені програмою навчальної дисципліни. Вони передують практичним заняттям, покликані допомогти студентові більш якісно підготуватись до аудиторних занять, глибше засвоїти термінологію і фактичний матеріал з навчальної дисципліни, зорієнтувати студента на коло питань, що є ключовими у даній темі і мають бути засвоєні у першу чергу.

Структура завдань до самостійної роботи включає:

- назву теми самостійної роботи;
- мету самостійної роботи;
- літературу з теми;
- питання для самоперевірки;
- завдання для контролю засвоєних знань;
- методи контролю з описом продукту дій (скласти анотацію хорового твору, підготувати вправи щодо практичного використання тощо).

## ТЕМАТИКА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№	Назва розділу за навчальною програмою	Назва теми	Кількість годин
1	РОЗДІЛ II.	<b>Тема 2.6.</b> Розспів пісні “на голоси”. Імпровізація в українському народному хорі.	5
2	РОЗДІЛ II	<b>Тема 2.8.1.</b> Вокальне виховання у дитячому вокальному колективі.	5



3	РОЗДІЛ III.	<b>Тема 3.1.</b> Інтонування в українському народному хорі.	6
4	РОЗДІЛ III.	<b>Тема 3.2.</b> Ансамбль хору. Виховання вмінь ансамблевої злагодженості у хорі	6
5	РОЗДІЛ III.	<b>Тема 3.3.</b> Дикція та орфоепія у хорі. Прийоми розвитку і вдосконалення вокальної дикції.	5
6	РОЗДІЛ III.	<b>Тема 3.4.</b> Вокальна робота в українському народному хорі	5
7	РОЗДІЛ III.	Розспівування у хорі	4
8	РОЗДІЛ III.	<b>Тема 3.6.</b> Методика створення хорového колективу	2
9	РОЗДІЛ III.	<b>Тема 3.8.</b> Самостійна робота диригента з хоровою партитурою	6
10	РОЗДІЛ III.	<b>Тема 3.10.</b> Методика проведення репетицій. Види репетицій.	2
ВСЬОГО:			46 год.

## РОЗДІЛ II

### Тема 2.6. Розспів пісні “на голоси”.

#### Імпровізація в українському народному хорі (5 год.)

**Мета самостійної роботи:** вміти “розспівати” народну пісню і скласти партитуру на основі записаних у процесі імпровізації підголосків.

#### Література:

1. *Гуменюк А.* Український народний хор. – К.: Музична Україна, 1969.
2. *Катугина Н.* Методика работы с русским народным хором. – М.: Музыка, 1977.
3. *Специфика учебно-воспитательной работы в фольклорном певческом коллективе: Методическое пособие.* – М.: ВНМЦ НТ и КИР, 1984.

#### Питання для самоперевірки:

1. Що таке імпровізація?
2. У чому полягає імпровізаційність в українському хоровому співі?
3. Які ви знаєте прийоми “розведення” пісні на голоси?
4. У чому полягає роль заспівувача і виводчика в українському хоровому співі?

#### Завдання для контролю засвоєних знань:

1. Підібрати пісні до “розспівування”.
2. Вивчити мелодію відібраної до “розспівування” пісні.
3. Записати підголоски, які утворилися у процесі “розведення” пісні на голоси.
4. Скласти партитуру “розспіваної” пісні.

**Методи контролю:** комбіноване та індивідуальне опитування (партитура “розспіваної” пісні).

### Тема 2.8.1. Вокальне виховання у дитячому вокальному колективі (5 год.)

**Мета самостійної роботи:** Набуття знань та практичних умінь у роботі з дитячим вокальним колективом.

#### Література:

1. *Огороднов Д.* Музыкально-певческое воспитание в общеобразовательной школе. – К.: Муз. Украина, 1981.
2. *Струве Г.* Школьный хор: Кн. для учителей. – М.: Просвещение, 1981.
3. *Шамина Л.* Работа с самостоятельным хоровым коллективом. – М.: Музыка, 1981.

#### Питання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості дитячого голосового апарату?
2. Співаки якого віку входять до складу дитячого хору молодших школярів?
3. У чому полягають особливості середнього шкільного хору?
4. Які ви знаєте різновиди старшого (юнацького) хору?
5. Як ви розумієте охорону дитячого голосу?

6. Що таке мутація, передмутаційний і післямутаційний періоди?

**Завдання для контролю засвоєних знань:**

1. Підібрати хорову партитуру для розучування з дитячим хором певної вікової категорії.

2. Скласти вправи для розспівування.

3. Проаналізувати функції кожної вправи.

**Методи контролю:** прослуховування і аналіз музичного матеріалу, запропонованого студентом.

### РОЗДІЛ III

#### Тема 3.1. Інтонування в українському народному хорі (6 год.)

**Мета самостійної роботи:** на прикладі твору *a cappella*, що вивчається в класі диригування, дати студентові практичні навички інтонаційного аналізу хорової партитури.

**Література:**

1. *Гуменюк А.* Український народний хор. – К.: Музична Україна, 1969.

2. *Левандо П.* Анализ хоровой партитуры. – Л.: ЛГИК, 1974.

3. *Пономарев И.* Строй и ансамбль в хоре. В сб.: Работа в хоре. (Под ред. Д. Л. Локшина). – М.: Профиздат, 1969, С. 189–220.

**Питання для самоперевірки:**

1. Що таке стрій, його види у хорі?

2. Як інтонуються мажорний і мінорний звукоряди в умовах вільного інтонування?

3. Як залежить стрій хору від вокально-хорової техніки співаків?

**Завдання для контролю засвоєних знань:**

1. Проаналізувати мелодичний стрій твору *a cappella*, що вивчається у класі диригування.

2. Проаналізувати гармонічний стрій цього твору.

3. Розкрити залежність гармонічного строю від фактури твору (розташування акорду, теситури, динаміки тощо).

4. Знайти у партитурі інтонаційні труднощі (складнощі) і запропонувати способи їх подолання.

**Методи контролю:** індивідуальне опитування щодо аналізу особливостей строю твору *a cappella*; перевірка робочого варіанту випускної кваліфікаційної роботи з навчальної дисципліни.

#### Тема 3.2. Ансамбль хору. Виховання вмінь ансамблевої злагодженості у хорі (6 год.)

**Мета самостійної роботи:** закріпити теоретичний матеріал на прикладі твору *a cappella*, що вивчається у класі диригування.

**Література:**

1. *Краснощеков В.* Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1964.

2. *Левандо П.* Анализ хоровой партитуры. – Л.: ЛГИК, 1974.

**Питання для самоперевірки:**

1. Що таке ансамбль у музичному виконавстві?

2. Які ви знаєте види хорового ансамблю?

3. Що таке штучний і природний ансамбль у хорі?

4. Як залежить робота над ансамблем від типу фактури хорового твору?

**Завдання для контролю засвоєних знань:**

1. Знайти унісонний ансамбль у запропонованому хоровому творі і пояснити, у чому полягають його особливості.

2. Знайти у творі часткові і загальнохоровий ансамблі і пояснити, як вони залежать один від одного.

3. Визначити тип фактури запропонованого твору *a cappella* і пояснити особливості роботи над загальнохоровим ансамблем.

**Методи контролю:** індивідуальне опитування щодо аналізу ансамблевих особливостей твору *a cappella*; перевірка робочого варіанту випускної кваліфікаційної роботи з навчальної дисципліни.

#### Тема 3.3. Дикція та орфоєпія у хорі.

##### Прийоми розвитку і вдосконалення вокальної дикції (5 год.)

**Мета самостійної роботи:** на прикладі твору, що вивчається у класі диригування, закріпити теоретичний матеріал даної теми.



### Література:

1. *Гуменюк А.* Український народний хор. – К.: Музична Україна, 1969.
2. *Знаменська О.* Культура мови в співі. – К.: Держ. вид. образотворч. мистецтва і муз. літератури УРСР, 1959.
3. *Краснощечков В.* Вопросы хороведения. – М.: Музыка, 1964.

### Питання для самоперевірки:

1. Що таке вокально-хорова дикція?
2. Як артикуються голосні у співі?
3. У чому полягають особливості вимови приголосних у співі?
4. Як впливають на дикцію характер музики, темп, теситура і сила звука?

### Завдання для контролю засвоєних знань:

1. Проаналізувати текст хорового твору, визначити логічні наголоси у реченнях, ключові слова, фрази, тему та ідею.
2. Проаналізувати, як у даному творі дикція залежить від:
  - характеру музики і темпу;
  - теситури і сили звука.

**Методи контролю:** індивідуальне опитування щодо аналізу дикційних особливостей твору *a cappella*; перевірка робочого варіанту випускної кваліфікаційної роботи з навчальної дисципліни.

### Тема 3.4. Вокальна робота в українському народному хорі (5 год.)

**Мета самостійної роботи:** засвоєння вокальних навичок, складання вправ і формування вмінь застосувати їх на практиці

### Література:

1. *Гуменюк А.* Український народний хор. – К.: Музична Україна, 1969.
2. *Чесноков П.* Хор и управление им. – М.: Музгиз, 1961.(2-е изд.)

### Питання для самоперевірки:

1. Що включає в себе вокальна робота у хорі?
2. Чим відрізняється вокальне дихання від фізіологічного?
3. Що таке звуковидобування?
4. Які види дихання є прийнятними у співі?

5. Що таке вирівнювання артикуляції голосних?

### Завдання для контролю засвоєних знань:

1. Показати голосом види атак звука.
2. Показати голосом прийоми роботи над вирівнюванням артикуляції голосних.
3. Скласти вправи щодо відпрацювання “ланцюгового” дихання, прийомів єдиної атаки звука, манери звукоутворення.

**Методи контролю:** підготовка вправ щодо відпрацювання вокально-хорової техніки; індивідуальне опитування з обґрунтуванням багатофункціональності вправ.

### Розспівування у хорі (4 год.)

**Мета самостійної роботи:** набуття практичних навичок складання вправ для розспівування та проведення його з хором

### Література:

1. *Мархлевський А.* Практичні основи роботи у хоровому класі. – К.: Музична Україна, 1985.
2. *Пигров К.* Руководство хором. – К.: Муз. Украина, 1964.

### Питання для самоперевірки:

1. Для чого проводиться розспівування?
2. Які функції виконує розспівування?
3. Розкрийте принципи добору вправ для розспівування?

### Завдання для контролю засвоєних знань:

1. Скласти вправи для відпрацювання вокально-технічних навичок.
2. Скласти вправи для розвитку гармонічного слуху.
3. Обґрунтувати на прикладах багатофункціональність кожної вправи.

**Методи контролю:** підготовка вправ щодо відпрацювання вокально-хорової техніки; індивідуальне опитування з обґрунтуванням багатофункціональності вправ.

### Тема 3.6. Методика створення хорового колективу (2 год.)

**Мета самостійної роботи:** навчити студента проводити прослуховування співаків та засвоювати послідовність дій при створенні хорового колективу

#### Література:

1. Попов С. Организационные и методические основы работы самодеятельного хора. – М.: Музыка, 1961.

2. Шамина Л. Работа с самодеятельным хоровым коллективом. – М.: ВНМЦ НТ и КПП, 1981.

#### Питання для самоперевірки:

1. Яка послідовність дій керівника при створенні хорового колективу?
2. Як повинна бути організована і проходити перша зустріч керівника з учасниками хору?
3. Як провести прослуховування співаків?
4. Що є вирішальним при визначенні типу голосу?

#### Завдання для контролю засвоєних знань:

1. Підготовка поспівок для прослуховування.

**Методи контролю:** взаємоперевірка з визначення типу голосу.

### Тема 3.8. Самостійна робота диригента з хоровою партитурою (6 год.)

**Мета самостійної роботи:** закріпити на практиці теоретичні знання, отримані з дисциплін “Хорознавство”, “Теорія музики”, “Диригування та читання хорових партитур”

#### Література:

1. Левандо П. Анализ хоровой партитуры. – Л.: ЛГИК, 1974.

2. Работа в хоре. (Под ред. Локшина Д. Л.). – М.: Профиздат, 1969.

#### Питання для самоперевірки:

1. Які ви знаєте етапи вивчення хорової партитури?
2. У чому полягає вокально-хоровий аналіз партитури?
3. Що таке виконавський план твору?

#### Завдання для контролю засвоєних знань:

1. Зробити музично-теоретичний аналіз партитури музичного твору *a cappella*.

2. Зробити вокально-хоровий аналіз партитури.

3. Скласти виконавський план твору.

**Методи контролю:** підготовка випускної кваліфікаційної роботи з навчальної дисципліни.

### Тема 3.10. Методика проведення репетиції. Види репетицій (2 год.)

**Мета самостійної роботи:** осмислення теоретичного матеріалу, виховання умінь застосувати його на практиці.

#### Література:

1. Дмитриевский Г. Хороведение и управление хором. – М.: Музыка, 1957.

2. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – М., Л.: Музгиз, 1951.

#### Питання для самоперевірки:

1. Які ви знаєте види репетицій і у чому полягають особливості кожної з них?

2. Які основні елементи репетиції щодо вивчення нового твору вам відомі?

3. У чому полягають особливості генеральної і зведеної репетиції?

#### Завдання для контролю засвоєних знань:

1. На матеріалі хорового твору, що вивчається на заняттях із спеціальної практики, скласти план розучування цього твору.

**Методи контролю:** складання плану проведення репетиції з вивчення нового твору.